

*Załącznik do uchwały Nr
Rady Miejskiej Góry
z dnia2026 r.*

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych dla Gminy Góra na lata 2026-2031

Czerwiec 2026 r.

Spis treści

I. Wprowadzenie	3
I 1. Wstęp	3
I 2. Kontekst planowania.....	4
II. Diagnoza sytuacji gminy i potrzeb społecznych	5
II 1. Położenie	5
II 2. Demografia	5
II 3. Potrzeby społeczne w świetle badań ankietowych mieszkańców	6
II 3.1. Cel badania, metodologia i grupa badana.....	6
II 3.2. Problemy i usługi społeczne w gminie	8
II 3.3. Grupy mieszkańców wymagające wsparcia	14
II 3.4. Rozumienie pojęcia deinstytucjonalizacji	15
II 3.5. Najlepsze wg mieszkańców formy pomocy osobom potrzebującym.....	17
II 3.6. Najpilniejsze formy wsparcia dla rodzin i dzieci w gminie	17
II 3.7. Najpilniejsze formy wsparcia dla osób w kryzysie psychicznym	18
II 3.8. Najpilniejsze formy wsparcia dla osób w kryzysie bezdomności	19
II 3.9. Podsumowanie i wnioski	21
II 4. Struktura klientów usług instytucjonalnych na terenie gminy	22
II 5. Obecne formy wsparcia instytucjonalnego.....	23
II 6. Kadra i zasoby ludzkie.	25
II 7. Infrastruktura i zasoby finansowe.....	26
II 8. Zapotrzebowanie na usługi społeczne	26
III Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych.....	27
III 1. Cel główny	27
III 2. Obszary deinstytucjonalizacji usług i cele działania.....	27
III 3. Realizacja Planu	32
III 4. Monitoring i ewaluacja.....	33
III 4.1. Monitoring.....	33
III 4.2. Ewaluacja	33
III 5. Źródła finansowania.....	33

I. Wprowadzenie

I 1. Wstęp

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji dla Gminy Góra na lata 2026–2031 (dalej „Plan”) stanowi dokument strategiczny, w którym wytyczono podstawowe kierunki doskonalenia systemu usług społecznych na poziomie lokalnym, aby zorganizować sprawnie przejście od tradycyjnych form sprawowania opieki instytucjonalnej do nowoczesnych, zindywidualizowanych form wsparcia środowiskowego dla osób, które go wymagają. Zakłada się bowiem, że wsparcie zapewnione w miejscu zamieszkania sprzyja zachowaniu w dłuższej perspektywie samodzielności oraz umożliwia bardziej adekwatne dostosowanie form pomocy do potrzeb osób i rodzin korzystających ze wsparcia. Opieka instytucjonalna, mimo że czasami konieczna, nie jest zawsze w stanie zapewnić pełnej integracji społecznej i poprawy jakości życia tak, jak jest to w przypadku usług świadczonych w społeczności lokalnej, rozumianej jako najbliższa okolica zamieszkania.

Poprzez opracowanie i przyjęcie niniejszego Planu, gmina Góra popiera ideę rozwoju usług zindywidualizowanych, w tym profilaktycznych, minimalizując potrzebę obejmowania mieszkańców opieką instytucjonalną.

Adresatami Planu są organy administracji publicznej, instytucje opiekuńcze, podmioty ekonomii społecznej oraz członkowie społeczności lokalnej.

Deinstytucjonalizacja została zdefiniowana w dokumencie pn. Strategia Rozwoju Usług Społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.), przyjętym w dniu 15 czerwca 2022 roku przez Radę Ministrów. W jego świetle deinstytucjonalizacja polega na „rozwoju usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej oraz na wypracowaniu i wdrożeniu rozwiązań, które umożliwią niezależne życie osobom starszym, osobom z niepełnosprawnością, osobom w kryzysie psychicznym i innym osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, a dzieciom życie pod opieką rodzinną lub pod opieką zbliżoną do rodzinnej” (s. 96).

Plan opracowano w oparciu o „Ogólnopolskie ramowe wytyczne tworzenia lokalnych planów deinstytucjonalizacji usług społecznych” przygotowane w ramach projektu „Opracowanie i pilotażowe wdrożenie mechanizmów i planów deinstytucjonalizacji usług społecznych”.

Niniejszy Plan zawiera diagnozę:

- danych na temat instytucji świadczących usługi społeczne na terenie gminy

- lokalnych potrzeb społecznych, które ustalono w drodze badania ankietowego przedstawicieli dorosłej populacji gminy.

W oparciu o wyniki diagnozy określono priorytetowe cele i kierunki działań relewantnych dla osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, rodzin w trudnej sytuacji życiowej, osób w kryzysie bezdomności i osób w kryzysie zdrowia psychicznego. Proces deinstytucjonalizacji na terenie gminy Góra będzie rozwijany w pierwszej kolejności wraz z uruchomieniem nowych usług oraz nowych miejsc świadczenia usług społecznych, tak aby zapewnić zainteresowanym wybór pomiędzy instytucjonalną opieką całodobową, a opieką i wsparciem w środowisku.

I 2. Kontekst planowania

W Planie uwzględniono szerszy kontekst legislacyjny krajowych i europejskich polityk społecznych:

- Ogólnoeuropejskie Wytyczne dotyczące przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności,
- Strategia Rozwoju Usług Społecznych, polityka publiczna do roku 2030, z perspektywą do 2035 r.; wprowadzona Uchwałą nr 135 Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2022 r.,
- Strategia na rzecz osób z niepełnosprawnościami 2021-2030,
- Zdrowa Przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030,
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej,
- Krajowy Program przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030,
- Wytyczne dotyczące realizacji projektów z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w regionalnych programach na lata 2021–2027,
- Program Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej „Korpus Wsparcia Seniorów”,
- Program Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Opieka Wychnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego,
- Program Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego,

- Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2026.

II. Diagnoza sytuacji gminy i potrzeb społecznych

II 1. Położenie

Gmina Góra leży w południowo-zachodniej części Polski, w powiecie górowskim oraz w północnej części województwa dolnośląskiego. Od północy i od wschodu gmina Góra graniczy z gminami województwa wielkopolskiego: Świąciechowa, Rydzyna i Bojanowo, od południowego wschodu z gminą Wąsosz, od południa z gminą Jemielno, a od zachodu z gminą Niechlów i na bardzo krótkim odcinku z gminą Wschowa położoną w województwie lubuskim.

Gmina Góra zajmuje powierzchnię 266,00 km², a samo miasto 13,65 km².

II 2. Demografia

Gmina Góra, podobnie jak cała Polska dotknięta jest zjawiskiem depopulacji, czyli trwałym zmniejszaniem się liczby ludności, wynikającym z bardzo niskiej dzietności, starzeniem się społeczeństwa oraz migracji. Najwięcej mieszkańców ubyło w gminie w 2025 r. (-329), natomiast w badanym okresie tylko raz, w 2019 r., odnotowano wzrost populacji gminy.

W latach 2016-2025 łącznie populacja gminy Góra zmalała o 10,12%. Przyjmując, że tendencja spadku liczby ludności utrzyma się na dotychczasowym poziomie, ludność gminy Góra za kolejne 10 lat, czyli w 2035 wyniesie 15 636 mieszkańców.

Tab. 1. Demografia gminy Góra w l. 2016-2025

Rok	Liczba ludności	Przyrost / spadek
2016	19 911	-247
2017	19 724	-187
2018	19 497	-227
2019	19 501	+4
2020	19 176	-325
2021	18 866	-310
2022	18 617	- 249
2023	18 441	- 176
2024	18 225	- 216
2025	17 896	- 329

Źródło: Raport o stanie gminy za 2025 r.

II 3. Potrzeby społeczne w świetle badań ankietowych mieszkańców

II 3.1. Cel badania, metodologia i grupa badana

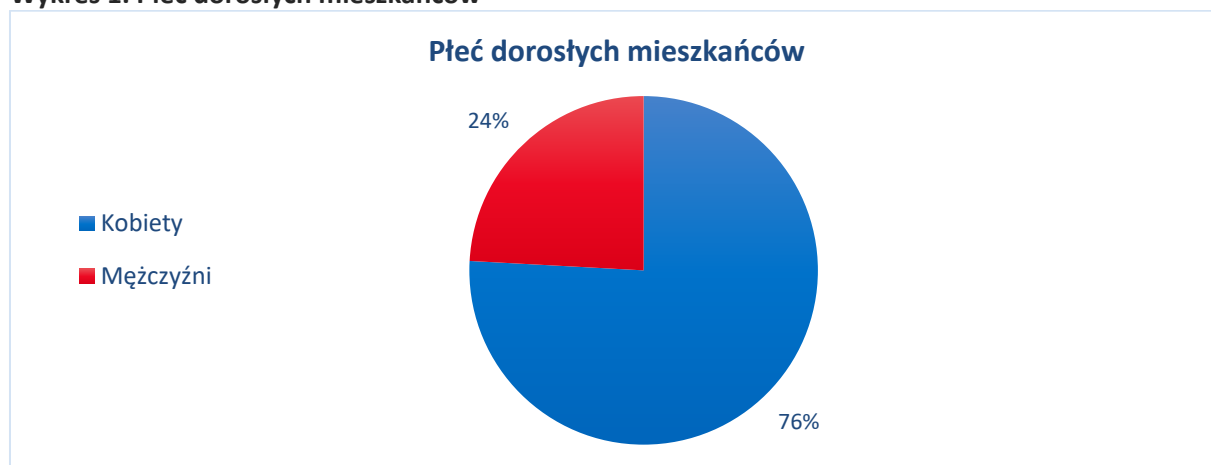
W tym rozdziale zaprezentowane zostały wyniki badania ankietowego przeprowadzonego w maju i czerwcu 2026 r. wśród losowo dobranych (N=116) przedstawicieli pełnoletnich mieszkańców gminy Góra. Losowy dobór próby badanych ma na celu uzyskanie możliwie jak najbardziej wartościowego i miarodajnego źródła informacji o badanych zjawiskach.

Badania zostały wykonane z użyciem metodologii ilościowej, za pośrednictwem techniki CAWI (ang. *Computer Assisted Web Interview*), polegającej na przeprowadzeniu ankiety udostępnionej badanym w formie online. Pozwala ona na pełną anonimowość respondentów.

Badanie umożliwiło zidentyfikowanie problemów występujących w społeczności gminy oraz zdiagnozowanie jej potrzeb w zakresie usług społecznych oraz procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych.

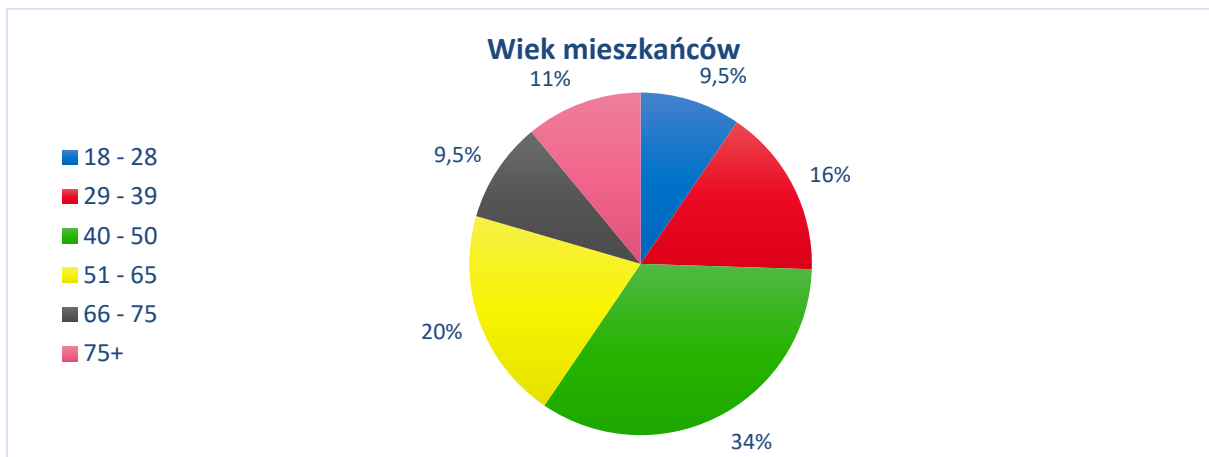
Wśród ankietowanych przeważają kobiety (76%)

Wykres 1. Płeć dorosłych mieszkańców

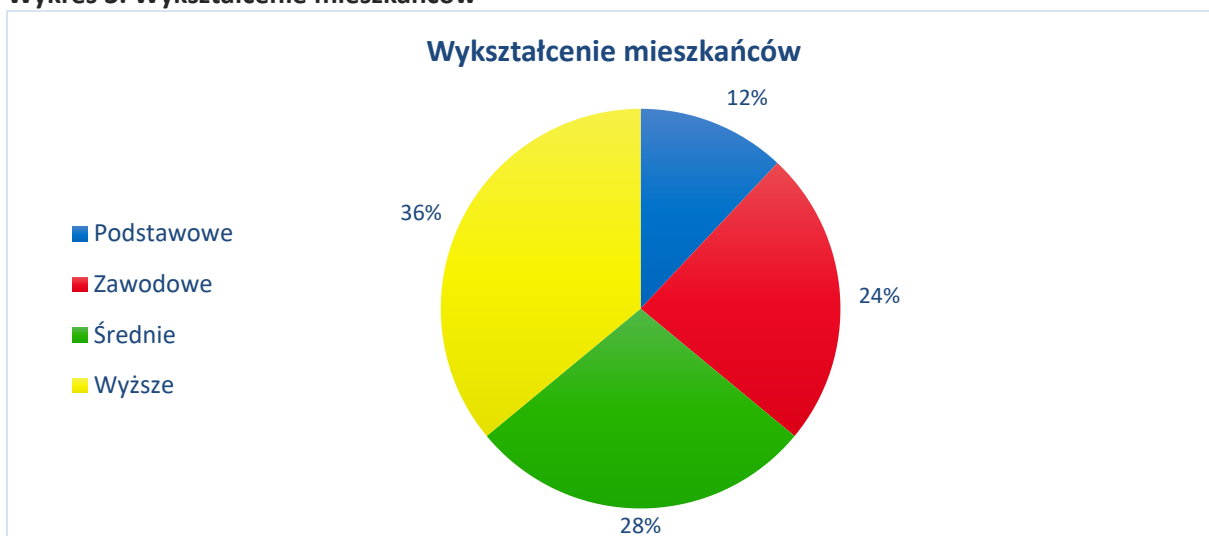
Badani tworzą zróżnicowaną grupę pod względem wiekowym. Najliczniejszą reprezentację stanowią osoby w wieku 40–50 lat, które obejmują nieco ponad jedną trzecią próby (34%). Ponad 40% uczestników badania to osoby mające więcej niż 50 lat. Kolejne 16% ankietowanych to osoby w wieku 29–39 lat, natomiast najmniej liczną grupę (9,5%) stanowią najmłodsi respondenci w wieku 18–28 lat.

Wykres 2. Wiek mieszkańców

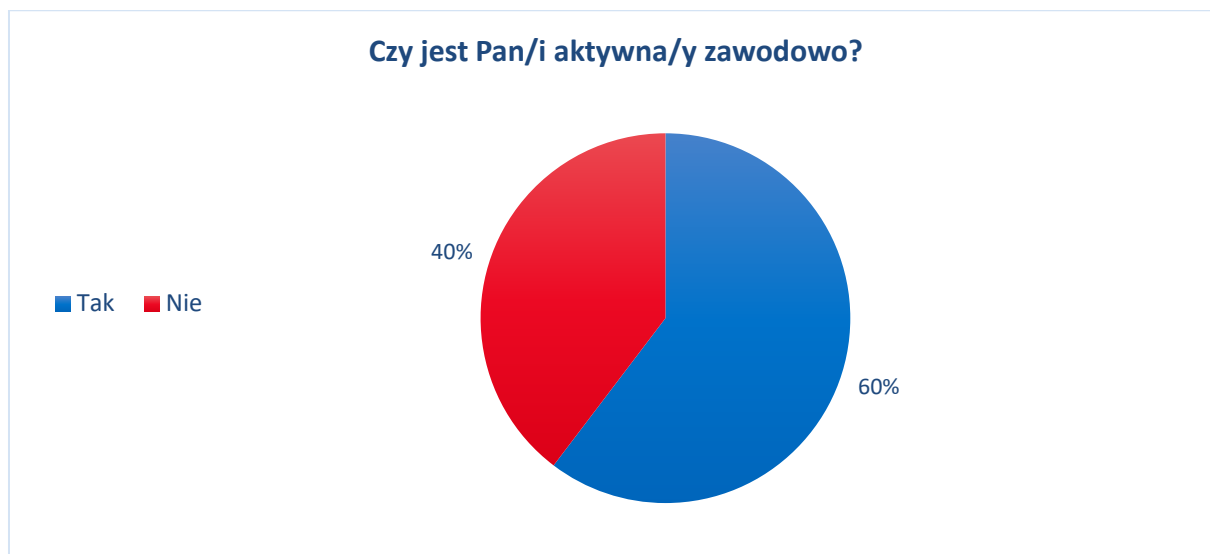
Największa część badanych podała, że posiada wykształcenie wyższe (36%), a 28%, że średnie. Natomiast 24% badanych zakończyła edukację na szkole zawodowej, a pozostałe 12% na podstawowej.

Wykres 3. Wykształcenie mieszkańców

Ponad połowa (60%) badanych oświadczyła, że jest obecnie aktywna zawodowo.

Wykres 4. Aktywność zawodowa mieszkańców

II 3.2. Problemy i usługi społeczne w gminie

Poproszono mieszkańców, aby ocenili skalę istotności poszczególnych problemów społecznych dla życia wspólnoty gminy.

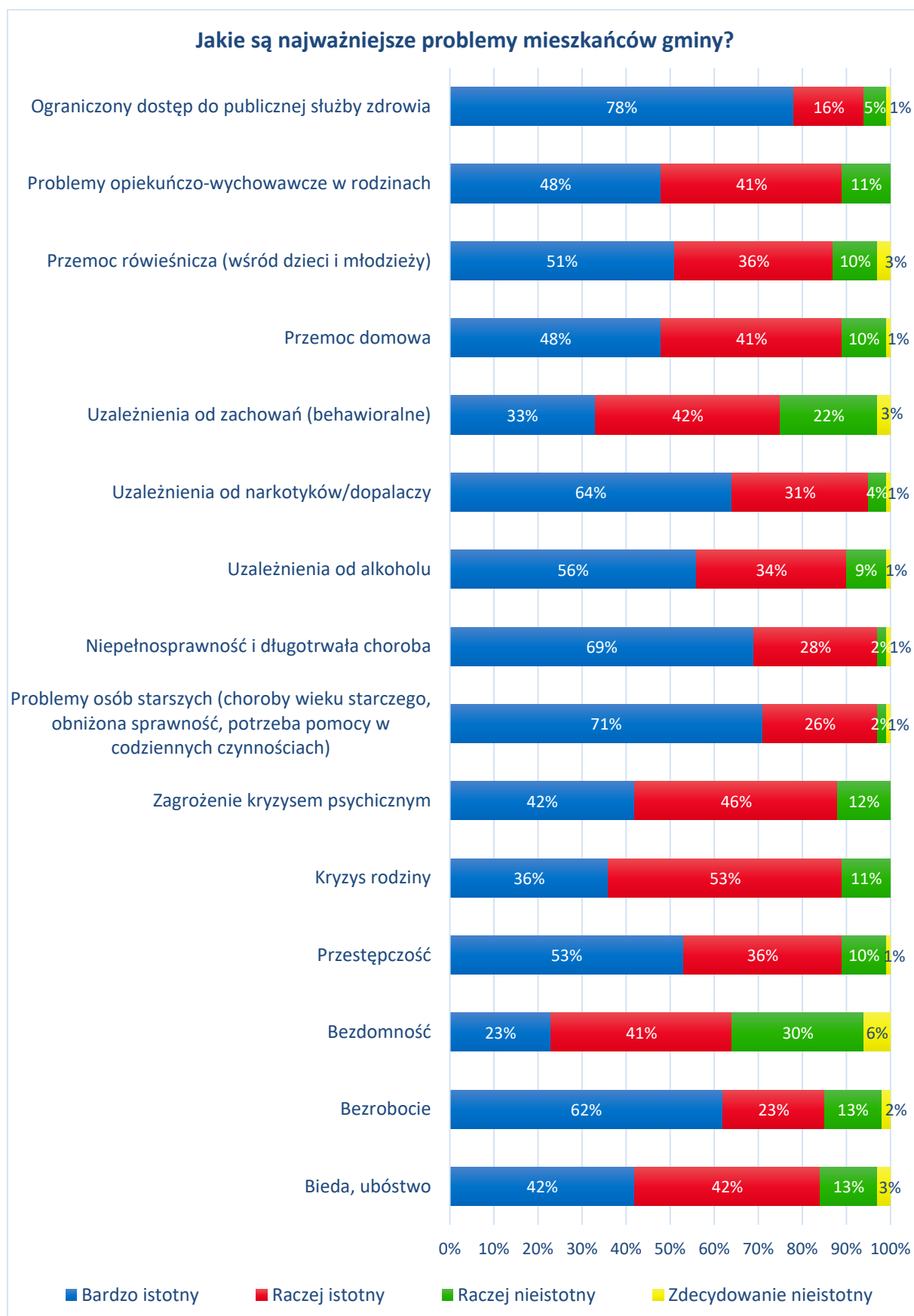
Za każdym razem ponad połowa ankietowanych uważa, że dane zjawisko stanowi w gminie problem bardzo lub raczej istotny (dla bardziej wyrazistego przedstawienia sytuacji zsumowano w dalszym opisie odpowiedzi zbliżone).

W opinii mieszkańców na czele najpoważniejszych wyzwań społecznych w gminie ex aequo uplasowały się dwa problemy, wskazane przez niemal wszystkich badanych (po 97% łącznych wskazań):

- Problemy osób starszych: uznane za bardzo istotne przez 71% ankietowanych, a za raczej istotne przez kolejne 26%.
- Niepełnosprawność oraz przewlekłe choroby: zdefiniowane jako bardzo istotne przez 69% lokalnej społeczności oraz raczej istotne według 28% respondentów.

W dalszej kolejności mieszkańcy dostrzegają ograniczony dostęp do publicznej służby zdrowia (zdaniem 78% to problem bardzo istotny, a 16% raczej istotny, czyli w sumie 94%). Jeżeli wziąć pod uwagę wyłącznie samo wskazanie „bardzo istotny”, to właśnie ten problem znalazł się na pierwszym miejscu w ocenie największej części badanych. Natomiast za najmniej istotny problem uznano bezdomność – dla 30% jest on raczej nieistotny, a dla 6% zdecydowanie nieistotny, co daje w sumie 36% badanych mieszkańców.

Wykres 5. Istotne problemy w środowisku lokalnym

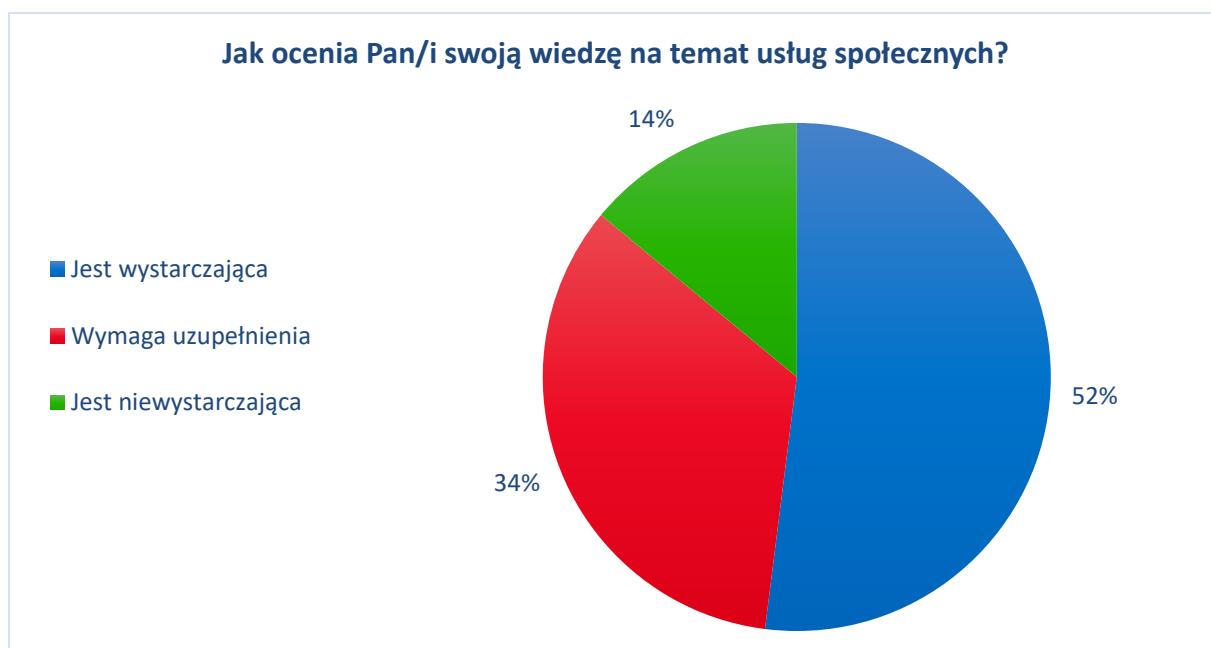
Ponad połowa (60%) respondentów przyznaje, że korzystała z systemu pomocy społecznej.

Wykres 6. Korzystanie przez mieszkańców z pomocy społecznej

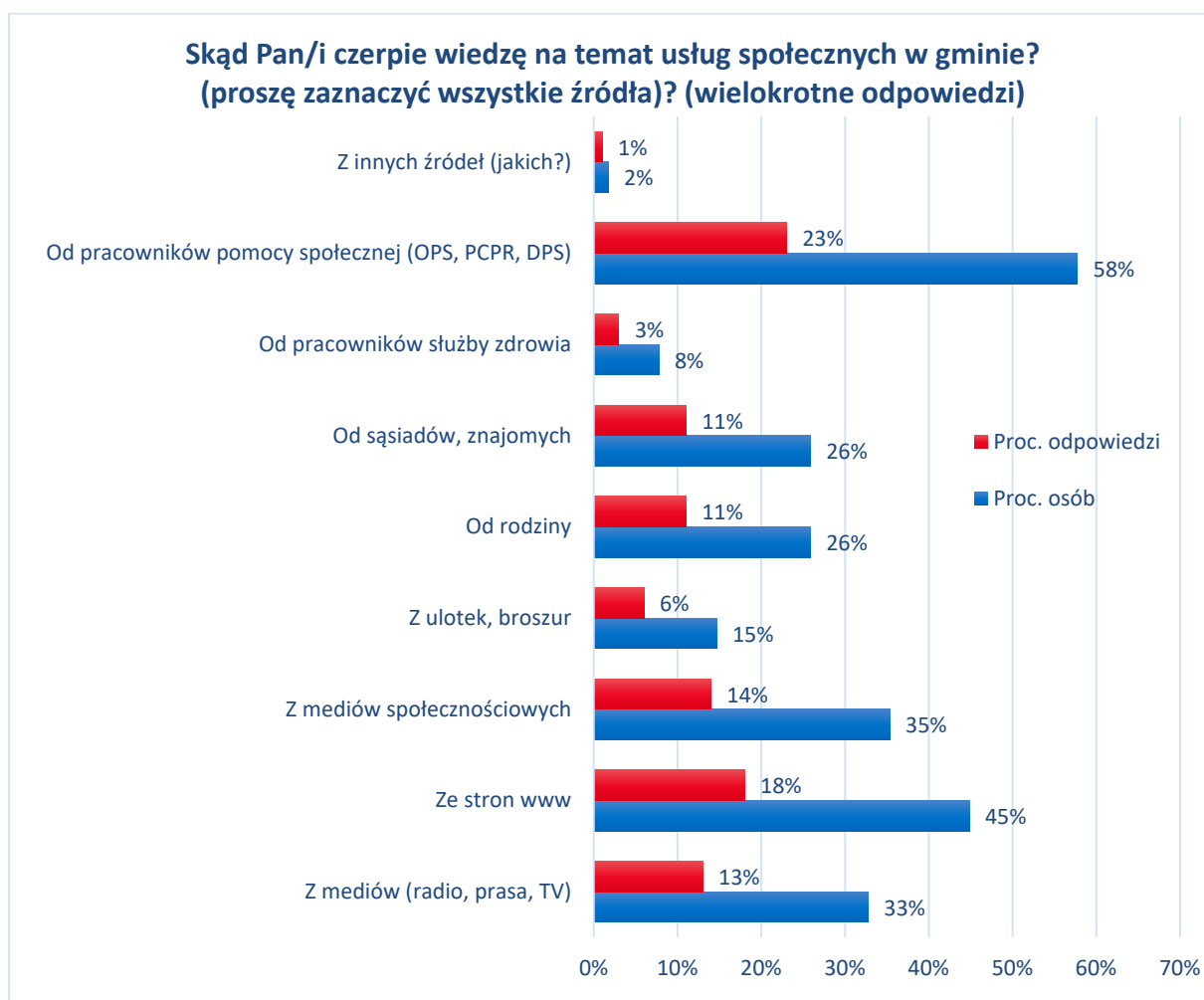
Największa część badanych, a zarazem ponad połowa z nich (52%) ocenia swoją wiedzę na temat usług społecznych jako wystarczającą. Zdaniem 34% wymaga ona uzupełnienia, a pozostałe 14% ocenia, że jest niewystarczająca.

Wykres 7. Wiedza mieszkańców na temat usług społecznych

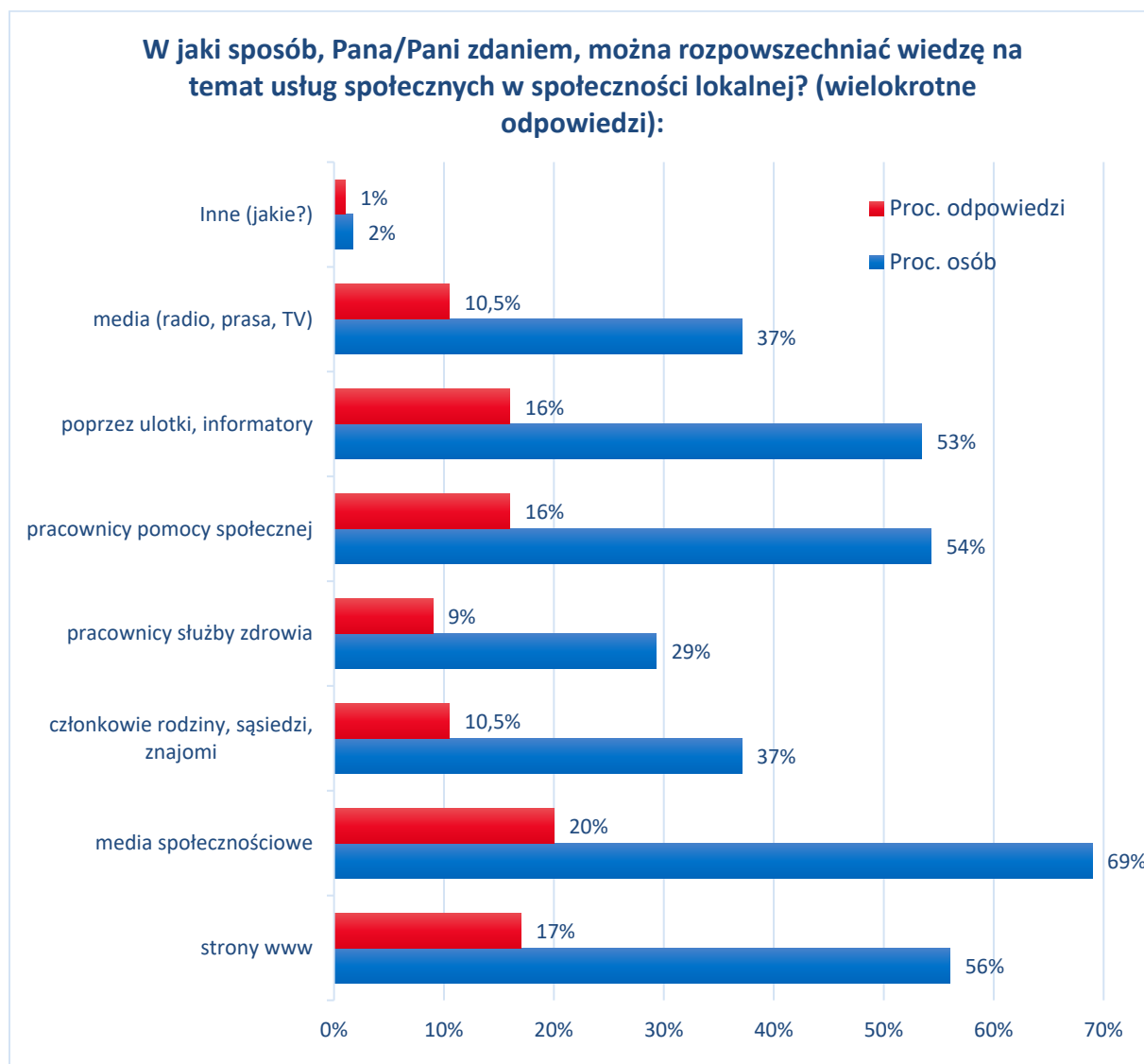
Głównym źródłem wiedzy na temat usług społecznych w gminie są pracownicy pomocy społecznej (58%). W drugiej kolejności są to strony internetowe (45%), a następnie media społecznościowe (35%).

Wykres 8. Źródła wiedzy mieszkańców na temat usług społecznych w gminie

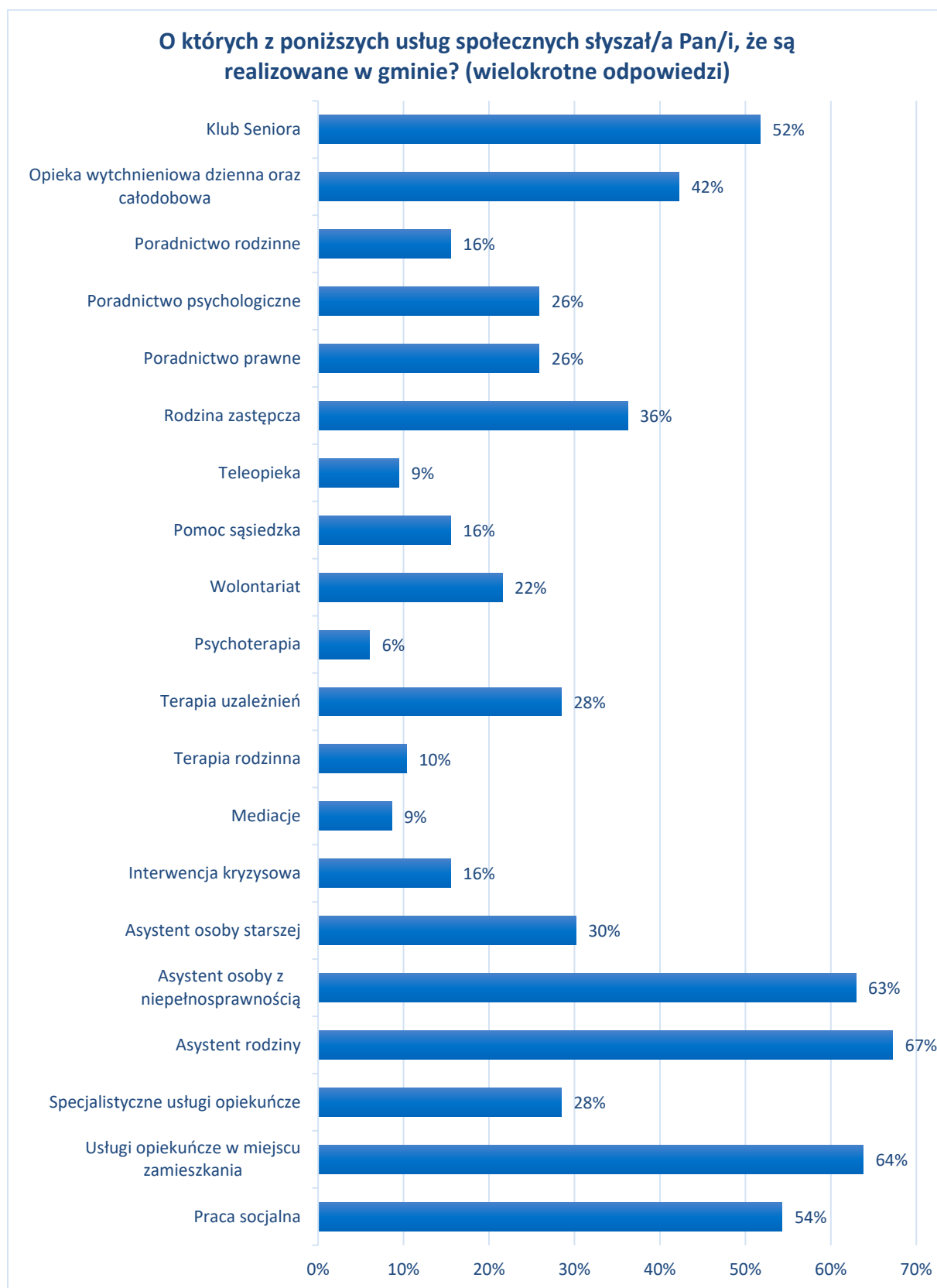
Zdaniem ponad połowy respondentów najlepsze formy rozpowszechniania wiedzy na temat usług społecznych w społeczności lokalnej to media społecznościowe (69%), strony www. (56%), pracownicy pomocy społecznej (54%) oraz ulotki, informatory (53%).

Wykres 9. Najlepsze formy rozpowszechniania wiedzy na temat usług społecznych w społeczności lokalnej

Spośród dwudziestu różnorodnych usług społecznych oferowanych przez gminę, badani zdecydowanie najczęściej kojarzyli wsparcie asystenta rodziny, o którym słyszało dwie trzecie z nich (67%). Ponad połowa ankietowanych miała również wiedzę o usługach opiekuńczych świadczonych w domu (64%), pomocy asystenta osoby z niepełnosprawnością (63%) oraz o działalności klubu seniora (52%). Zupełnie inaczej sytuacja wygląda w przypadku psychoterapii – usługa ta zamyka stawkę z najniższym wynikiem, uzyskując zaledwie 6% wskazań.

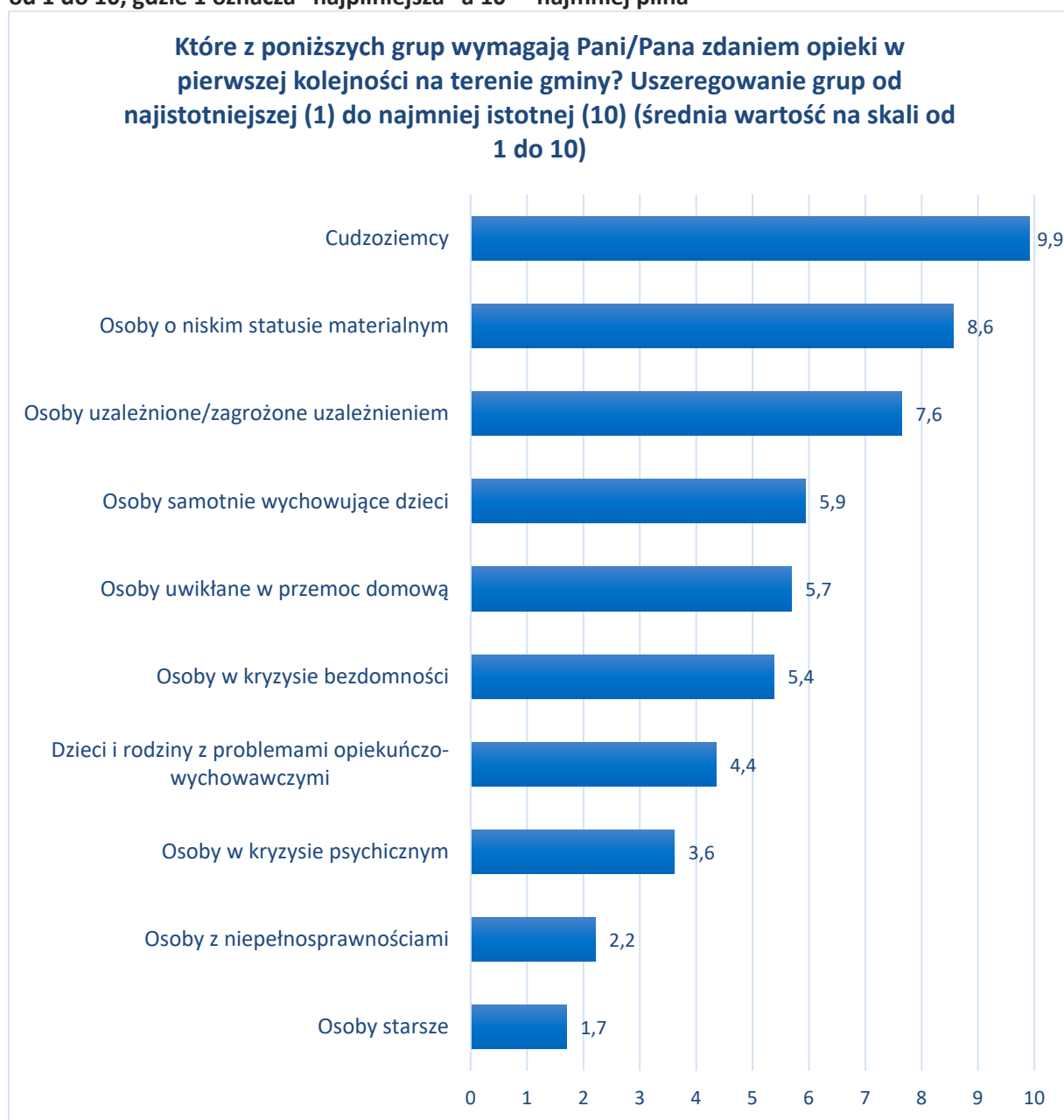
Wykres 10. Wiedza mieszkańców na temat realizacji różnorodnych usług społecznych w gminie

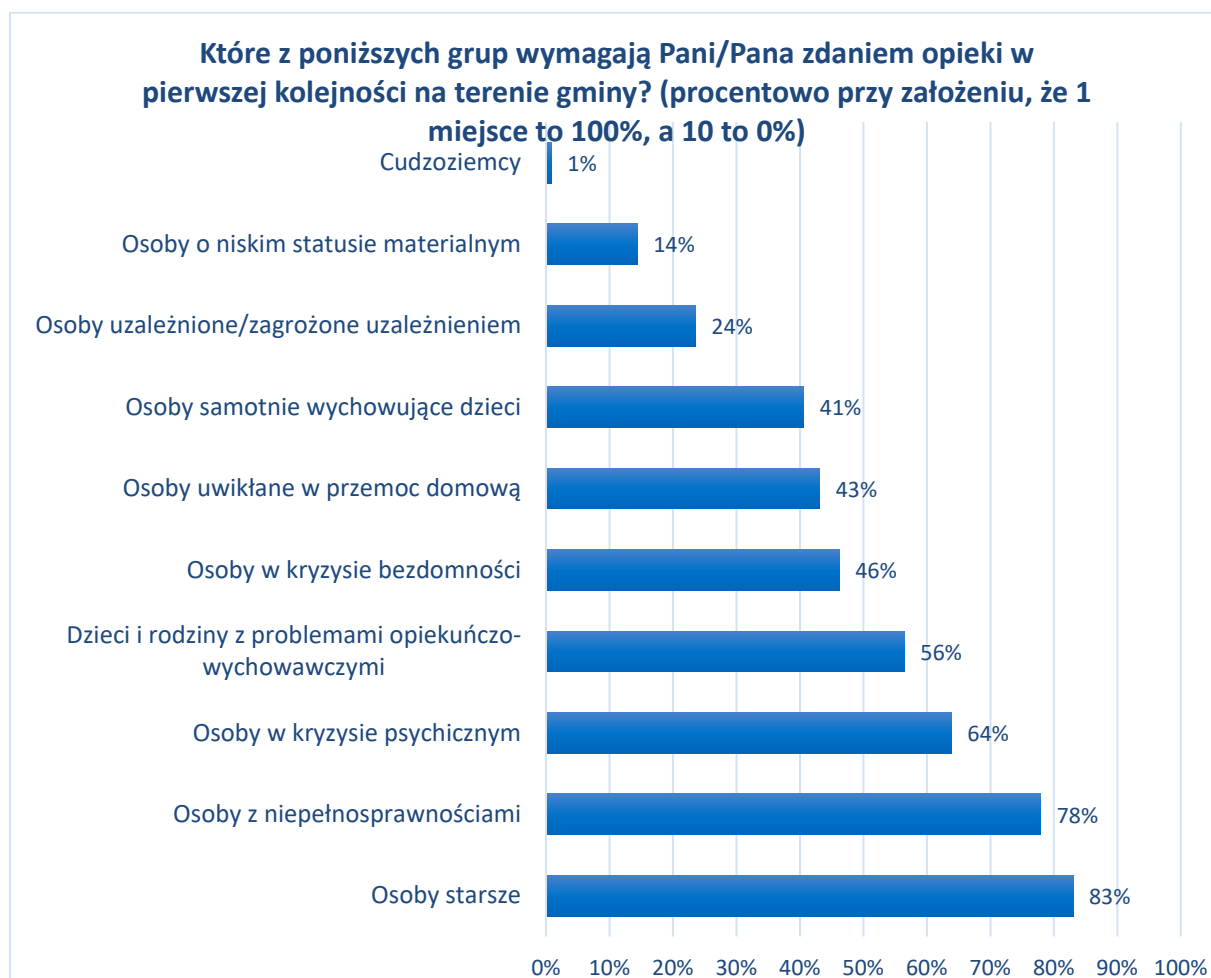
II 3.3. Grupy mieszkańców wymagające wsparcia

Zdaniem badanych mieszkańców grupą społeczną w gminie, która najbardziej wymaga pilnej opieki, jest grupa osób starszych (średnia wartość udzielonych odpowiedzi wynosi 83%, a średnia miejsca w skali od 1 do 10 wynosi: 1,7). W drugiej kolejności są to osoby z niepełnosprawnościami (odpowiednio 78% i 2,2), a w trzeciej osoby w kryzysie psychicznym (64% i 3,6).

Wykres 11. Grupy mieszkańców wymagających pilnej opieki – średnia zajmowanego miejsca w skali od 1 do 10, gdzie 1 oznacza "najpilniejsza" a 10 - "najmniej pilna"

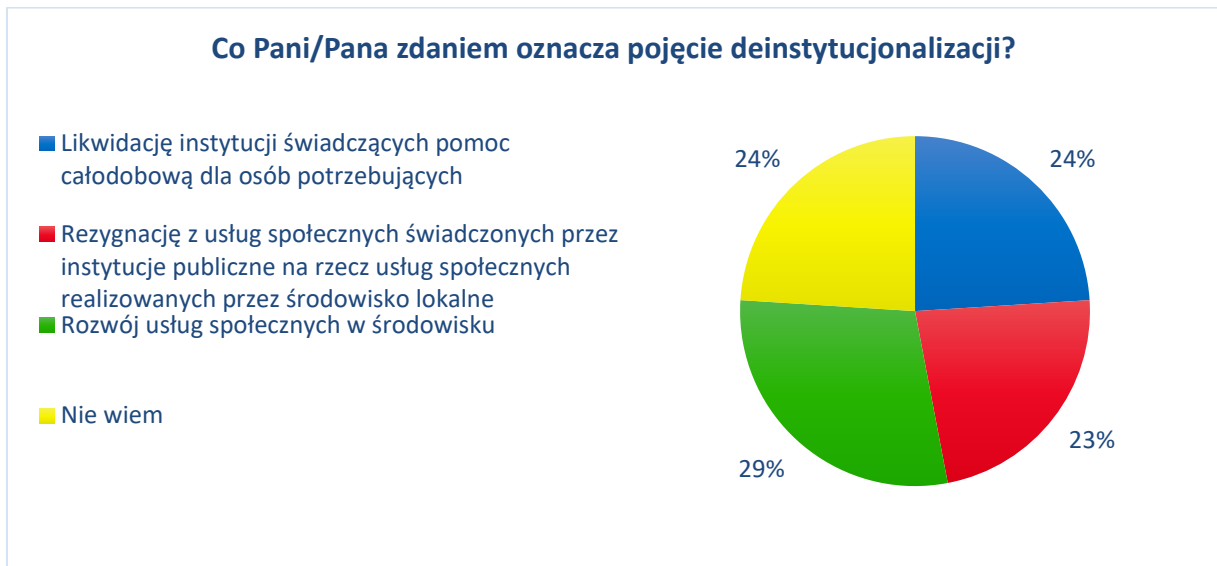
Wykres 12. Grupy mieszkańców wymagających pilnej opieki – procentowe wartości średniej w skali od 1 do 10, gdzie 1 oznacza " najpilniejsza " (100%) a 10 - " najmniej pilna" (0%)

II 3.4. Rozumienie pojęcia deinstytucjonalizacji

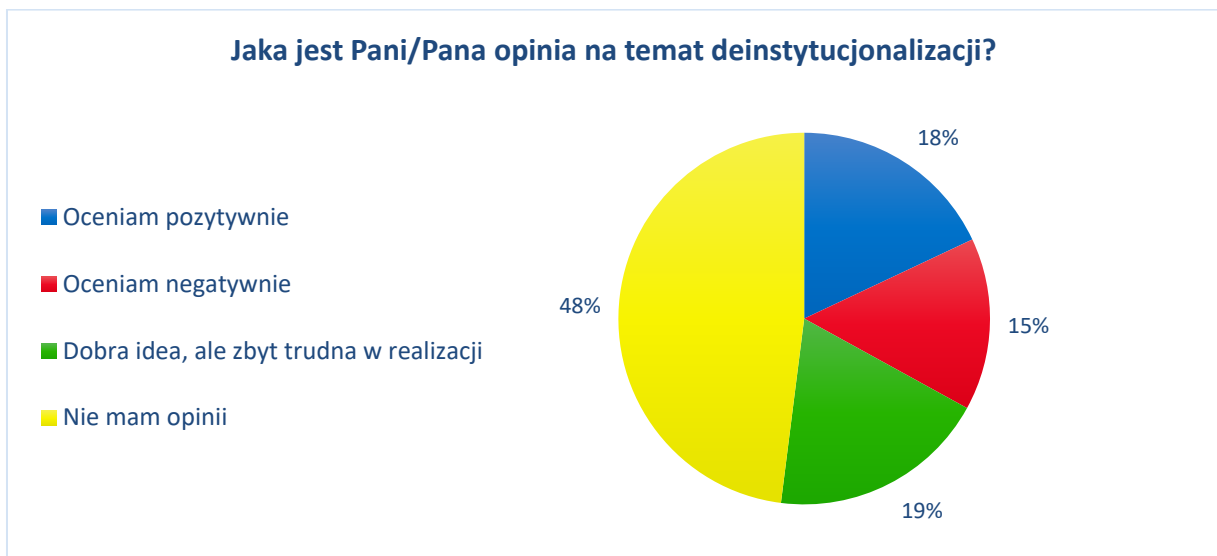
Pytanie o to, w jaki sposób mieszkańcy definiują i postrzegają deinstytucjonalizację podzieliło ankietowanych tak, że trudno uznać najczęstszą odpowiedź za wyraźnie dominującą. Najwięcej badanych (29%) przyznaje, że przez deinstytucjonalizację rozumie rozwój usług społecznych w środowisku. Niewiele mniej (24%) uznaje, że deinstytucjonalizacja to likwidacja instytucji świadczących pomoc całodobową dla osób potrzebujących. Również 24% przyznało, że nie wie, czym jest deinstytucjonalizacja. Najmniej (23%) zaznaczyło odpowiedź: „rezygnacja z usług społecznych świadczonych przez instytucje publiczne na rzecz usług społecznych realizowanych przez środowisko lokalne”.

Wykres 13. Rozumienie pojęcia deinstytucjonalizacji przez mieszkańców

Blisko połowa (48%) badanych mieszkańców nie ma opinii na temat deinstytucjonalizacji. Zdaniem 19% jest to dobra idea, chociaż trudna w realizacji. 18% badanych ocenia ją pozytywnie, a pozostałe 15% negatywnie.

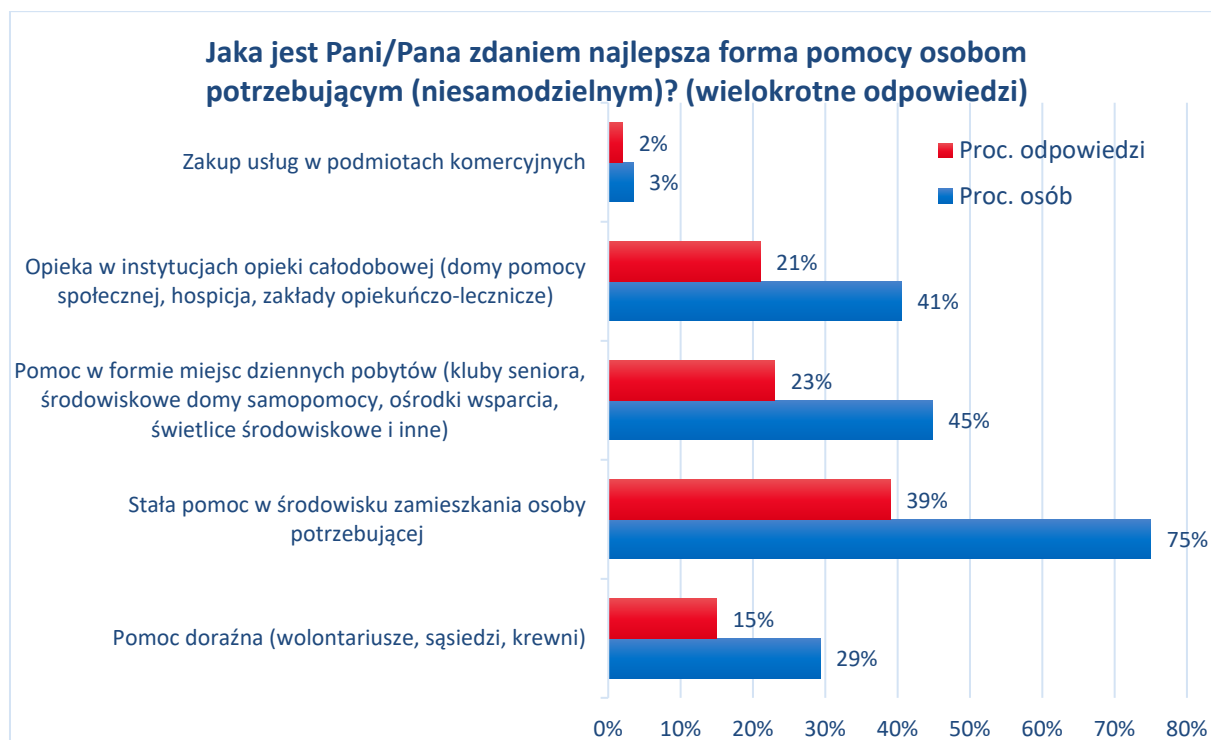
Wykres 14. Opinia mieszkańców na temat deinstytucjonalizacji

II 3.5. Najlepsze wg mieszkańców formy pomocy osobom potrzebującym

Zdecydowanie największa grupa ankietowanych uważa za najlepszą formę pomocy osobom potrzebującym taką, która jest świadczona w środowisku zamieszkania (75% badanych).

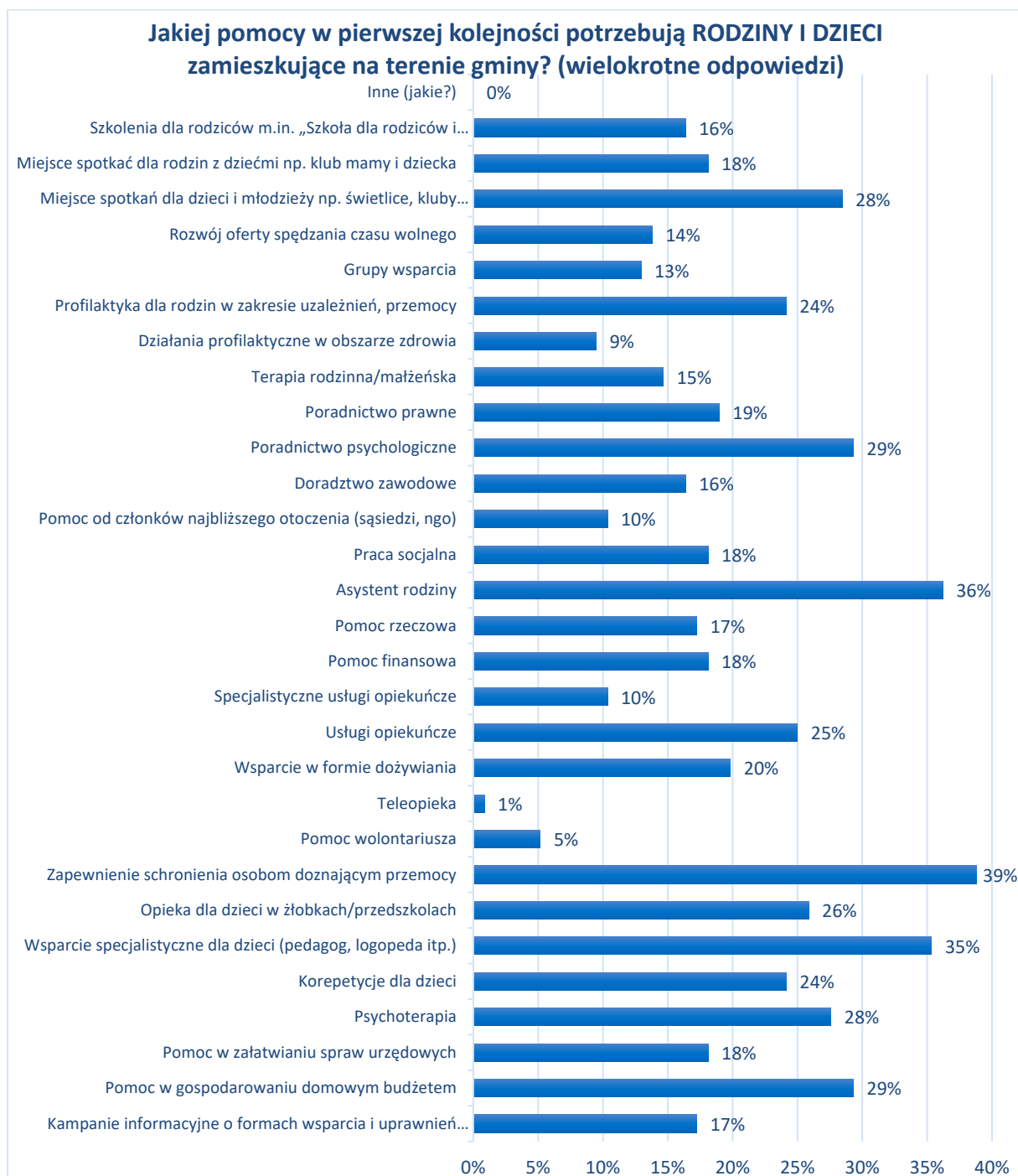
Wykres 15. Najlepsza wg mieszkańców forma pomocy osobom potrzebującym

II 3.6. Najpilniejsze formy wsparcia dla rodzin i dzieci w gminie

Za najpilniejszą formę wsparcia dla rodzin i dzieci w gminie uznano zapewnienie schronienia osobom doznającym przemocy (39% odpowiedzi). W dalszej kolejności zasugerowano potrzebę kontynuacji usług asystenta rodziny (36%) oraz wsparcia specjalistycznego dla dzieci (35%).

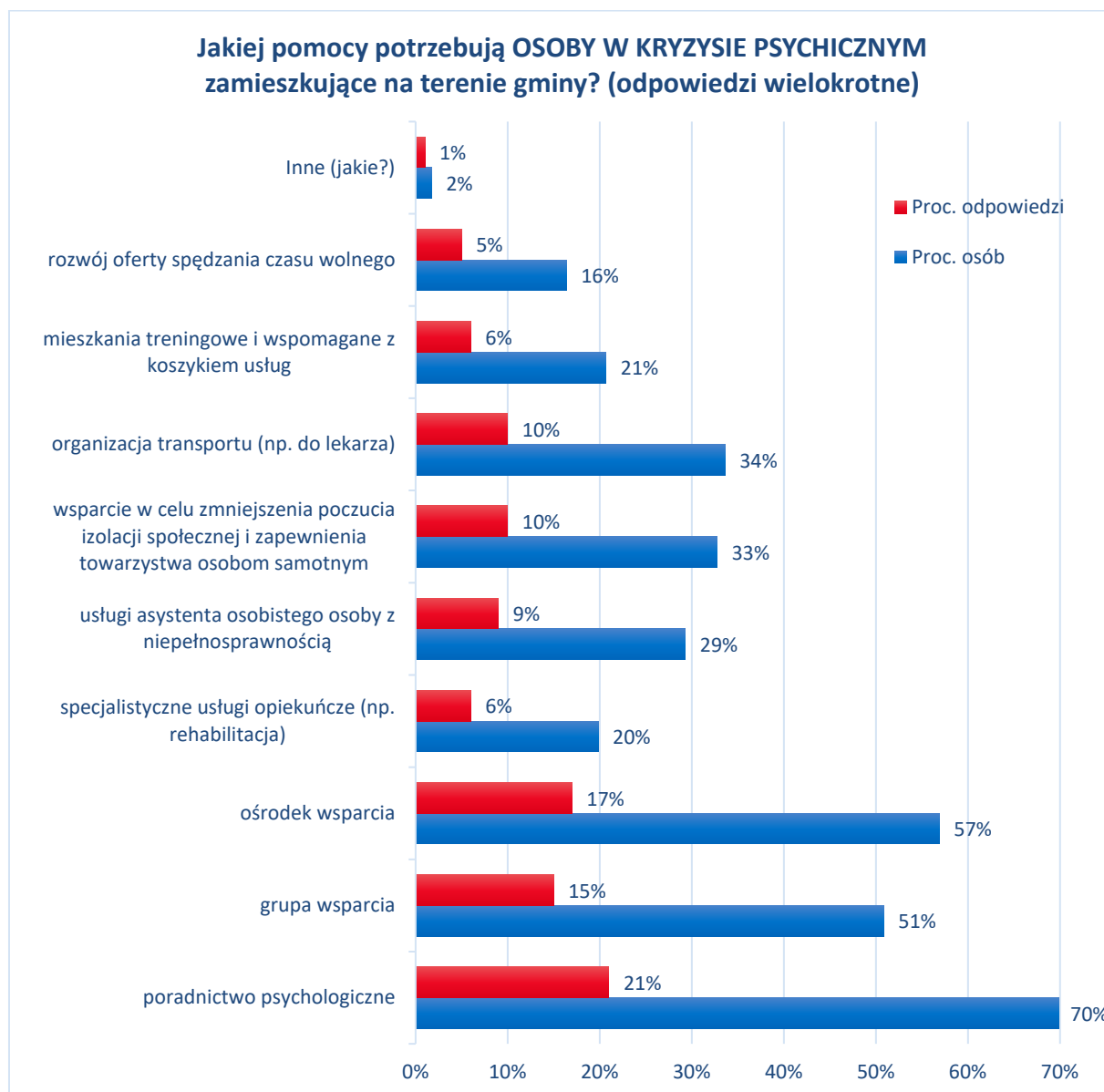
Wykres 16. Najpilniejsze formy wsparcia dla rodzin i dzieci w gminie

II 3.7. Najpilniejsze formy wsparcia dla osób w kryzysie psychicznym

Zdaniem ponad połowy respondentów osobom w kryzysie psychicznym są najbardziej potrzebne: poradnictwo psychologiczne (70%), ośrodek wsparcia (57%) i grupy wsparcia (51%).

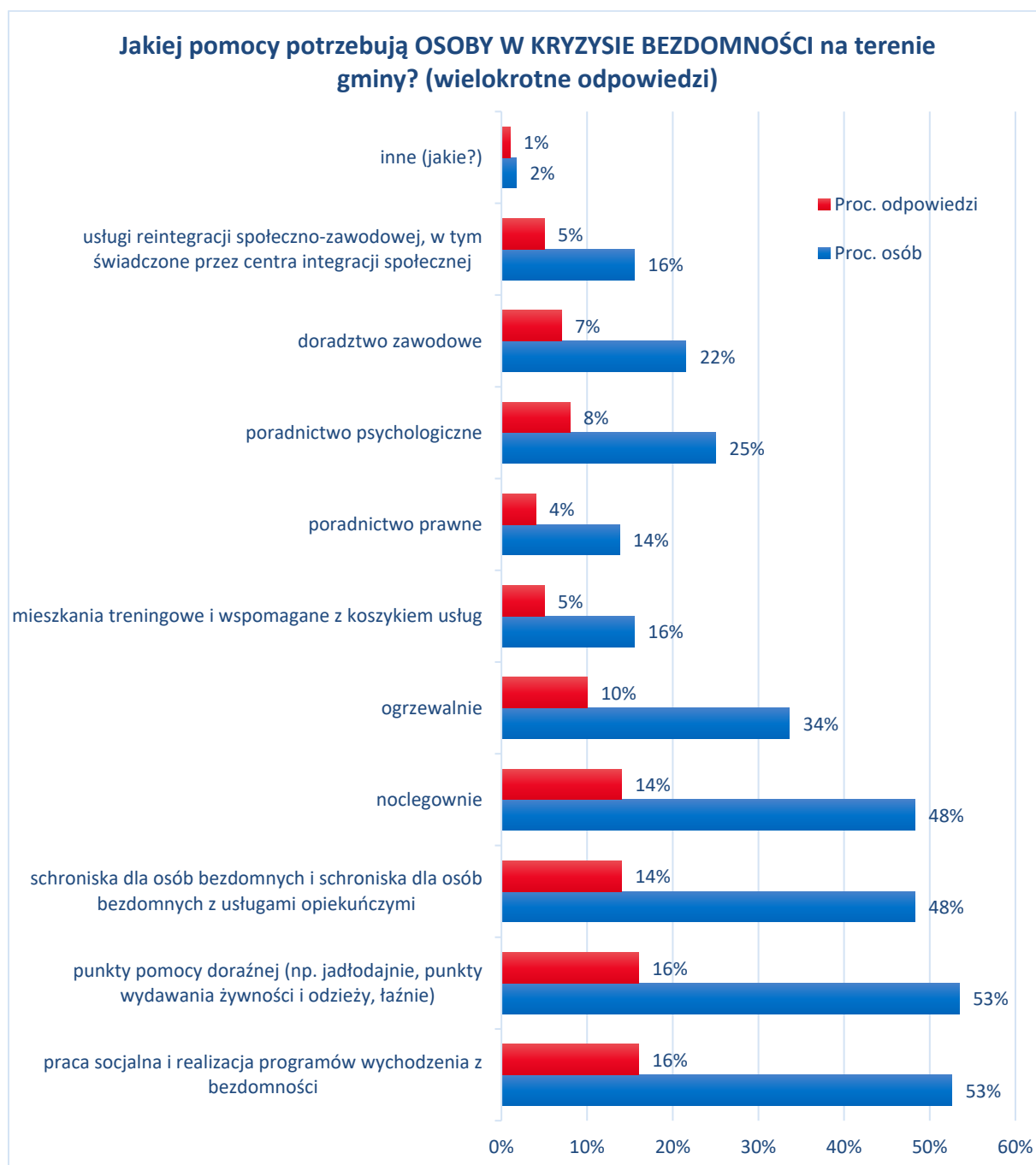
Wykres 17. Identyfikacja pomocy potrzebnej dla osób w kryzysie psychicznym

II 3.8. Najpilniejsze formy wsparcia dla osób w kryzysie bezdomności

Na pytanie o najpilniejsze formy wsparcia dla osób w kryzysie bezdomności ponad połowa badanych zasygnalizowała: pracę socjalną i realizację programów wychodzenia z bezdomności (53%) oraz punkty pomocy doraźnej (53%).

Wykres 18. Identyfikacja pomocy potrzebnej dla osób w kryzysie bezdomności

II 3.9. Podsumowanie i wnioski

Tab. 2. Podsumowanie i wnioski badania ankietowego mieszkańców gminy Góra

LP.	DIAGNOZOWANY OBSZAR	WNIOSKI
1.	OSOBY STARSZE	<ul style="list-style-type: none"> • Problemy osób starszych w opinii łącznie 96% badanych są w gminie bardzo istotne lub raczej istotne. • Zdaniem badanych mieszkańców grupą społeczną w gminie, która najbardziej wymaga pilnej opieki, jest grupa osób starszych (średnia wartość udzielonych odpowiedzi wynosi 83%, a średnia miejsca w skali od 1 do 10 wynosi: 1,7).
2.	RODZINY, DZIECI I MŁODZIEŻ	<ul style="list-style-type: none"> • Mieszkańcy w większości dostrzegają, że w gminie występują liczne problem w życiu rodzin, w tym: problemy opiekuńczo-wychowawcze (89%), przemoc domowa (89%), kryzys rodziny (89%). • Spośród podanych w pytaniu różnych usług społecznych świadczonych w gminie, badani zdecydowanie najczęściej część przyznawali, że słyszeli o usługach asystenta rodziny (67% odpowiedzi). • Za najpilniejszą formę wsparcia dla rodzin i dzieci w gminie uznano zapewnienie schronienia osobom doznającym przemocy (39% odpowiedzi). W dalszej kolejności zasugerowano potrzebę kontynuacji usług asystenta rodziny (36%) i wsparcia specjalistycznego dla dzieci (35%).
3.	OSOBY W KRYZYSIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO	<ul style="list-style-type: none"> • Zagrożenie mieszkańców kryzysem psychicznym stanowi problem bardzo lub raczej istotny w opinii 88% respondentów. • Osoby w kryzysie psychicznym są jedną z trzech grup społecznych, które zdaniem ponad połowy badanych mieszkańców wymagają pilnej opieki (średnia wartość udzielonych odpowiedzi wynosi 64%, a średnia miejsca w skali od 1 do 10 wynosi: 3,6). • Zdaniem ponad połowy respondentów osobom w kryzysie psychicznym są najbardziej potrzebne: poradnictwo psychologiczne (70%), ośrodek wsparcia (57%) i grupy wsparcia (51%).
4.	OSOBY W KRYZYSIE BEZDOMNOŚCI	<ul style="list-style-type: none"> • W opinii łącznie 64% ankietowanych mieszkańców bezdomność stanowi w gminie problem bardzo istotny lub raczej istotny. • Na pytanie o najpilniejsze formy wsparcia dla osób w kryzysie bezdomności ponad połowa badanych zasygnalizowała: pracę socjalną i realizację programów wychodzenia

		z bezdomności (53%) oraz punkty pomocy doraźnej (53%).
5.	OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ	<ul style="list-style-type: none"> • Zdaniem łącznie 69% badanych niepełnosprawność i długotrwałe choroby stanowią w gminie problem bardzo istotny lub raczej istotny. • Ponad połowa badanych mieszkańców wskazuje jako grupę społeczną w gminie, która najbardziej wymaga pilnej opieki: osoby z niepełnosprawnościami (odpowiednio średnia wartość udzielonych odpowiedzi wynosi 78%, a średnia miejsca w skali od 1 do 10 wynosi: 2,2).

Opracowanie własne

II 4. Struktura klientów usług instytucjonalnych na terenie gminy

W poniższej tabeli zaprezentowano w układzie dynamicznym zmiany w liczbie klientów korzystających z instytucjonalnych usług społecznych na terenie gminy Góra. W tym odrębnie pod względem struktury wiekowej klientów. We wszystkich kategoriach rysuje się wyraźna tendencje malejąca, z tym, że należy mieć na względzie dostępne dane za rok 2026, które obejmują jedynie pierwsze pięć miesięcy roku.

Tab. 3. Liczba klientów korzystających z usług instytucjonalnych w gminie Góra (DPS, placówki opiekuńczo-wychowawcze) w l. 2025-2026

	Rok 2025	Rok 2026 (do 31.05.2026r.)
Liczba klientów korzystających z usług instytucjonalnych w gminie Góra:		
Domy Pomocy Społecznej na terenie innych gmin/powiatów	26	24
Środowiskowy Dom Samopomocy w Górze	38	35
Schroniska na terenie innych gmin/powiatów	7	4
Dom Dziennego Pobytu (Dom Pogodnego Seniora) w Górze	37	30
Mieszkania wspomagane	14	11
Struktura wiekowa klientów (dzieci, seniorzy, osoby z niepełnosprawnością):		
Niepełnosprawność	530 (osób w rodzinach)	448 (osób w rodzinach)
0-17	166 osób	133 osób
65 i więcej	178 osób	150 osób

Źródło: OPS

II 5. Obecne formy wsparcia instytucjonalnego

Mieszkańcy gminy Góra mogą korzystać z 3 instytucji opieki instytucjonalnej w regionie:

- **Ośrodek Pomocy Społecznej w Górze** (usługi opiekuńcze, opieka wytchnieniowa, opieka 75+, AOOzN),
- **Środowiskowy Dom Samopomocy w Górze**,
- **Dom Pogodnego Seniora w Górze**, w którego skład wchodzi Ośrodek wsparcia - Ośrodek Dziennego Pobytu Osób Starszych oraz mieszkania wspomagane.

Dostępność usług środowiskowych i ich zakres kształtują się w następujący sposób:

1. **Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania** – realizowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Zakres świadczonych usług opiekuńczych obejmuje: utrzymanie mieszkania w należytym porządku, pomaganie podopiecznemu w codziennych czynnościach domowych, załatwianie spraw bieżących, pielęgnację i dbanie o zdrowie, mobilizowanie podopiecznego do aktywnego spędzania czasu wolnego i rozwijania jego zainteresowań, aktywizowanie podopiecznego do zwiększania jego samodzielności życiowej, doradzanie, kontaktowanie się z instytucjami i organizacjami społecznymi, inicjowanie pozytywnych relacji.
2. **Program „Opieka wytchnieniowa”** - realizowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Celem programu jest wsparcie członków rodziny lub opiekunów, którzy sprawują bezpośrednią opiekę nad: dziećmi od ukończenia 2. roku życia do 16. roku życia posiadającymi orzeczenie o niepełnosprawności lub osobami niepełnosprawnymi posiadającymi: orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.
Udział w programie umożliwia uzyskanie bezpłatnej, doraźnej, czasowej pomocy w formie usługi opieki wytchnieniowej, tj. odciążenie od codziennych obowiązków łączących się ze sprawowaniem opieki nad osobą z niepełnosprawnością przez zapewnienie czasowego zastępstwa w tym zakresie.
3. **Program „Opieka 75+”** – realizowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Celem programu jest zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, dla osób w wieku 75 lat i więcej, które są osobami samotnymi (zgodnie z art. 6 i pkt 9 ustawy o pomocy społecznej) lub są osobami samotnie gospodarującymi (zgodnie z art. 6 i pkt 10 ustawy o pomocy społecznej), a także tych, które pozostają w rodzinie.

Program jest elementem polityki społecznej państwa w zakresie: - zapewnienia osobom w wieku 75 lat i więcej wsparcia i pomocy adekwatnej do potrzeb i możliwości wynikających z wieku i stanu zdrowia, w ramach usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych; - poprawy jakości życia osób w wieku 75 lat i więcej w miejscu ich zamieszkania; - umożliwienia gminom rozszerzenia oferty usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób w wieku 75 lat i więcej.

4. **Program „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”** - realizowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Program zapewnia usługi asystencji osobistej świadczone uczestnikom przez asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością. Program jest elementem polityki społecznej państwa w zakresie: - poprawy jakości życia osób z niepełnosprawnościami, w szczególności poprzez umożliwienie im jak najbardziej niezależnego życia, - wsparcia osób z niepełnosprawnościami oraz zapewnienia pomocy adekwatnej do potrzeb, - uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami w wydarzeniach społecznych, kulturalnych, rozrywkowych lub sportowych itp., - wsparcie społeczne osób z niepełnosprawnościami, zwiększenie wsparcia asystenckiego dla uczniów z niepełnosprawnościami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, także w innych wymiarach życia i funkcjonowania społecznego.
5. **Środowiskowy Dom Samopomocy w Górze** - celem działalności ŚDS jest przystosowanie uczestników do jak najbardziej samodzielnego funkcjonowania w środowisku poprzez wsparcie psychiczne i społeczne, przeciwdziałanie izolacji społecznej, aktywizację, pomoc w zachowaniu struktury dnia oraz przeciwdziałanie degradacyjnym skutkom choroby.
6. **Dom Pogodnego Seniora w Górze** prowadzi szczególną formę wsparcia dziennego pobytu dla nieaktywnych zawodowo seniorów zamieszkałych na terenie gminy Góra, którzy ze względu na wiek, chorobę, lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspakajaniu niezbędnych potrzeb życiowych a także zapewnia miejsca w mieszkaniach wspomaganych osobom pełnoletnim, które ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu.

II 6. Kadra i zasoby ludzkie.

1. **Ośrodek Pomocy Społecznej w Górze** – na umowę o pracę zatrudnia 17 pracowników administracyjnych, 20 opiekunek świadczących usługi opiekuńcze, 13 pracowników socjalnych, 2 asystentów rodziny. W ramach umowy zlecenia zatrudnionych jest 46 osób w tym: 11 osób do realizacji Programu „opieka wytchnieniowa”, 33 osoby realizacja programu „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”, konserwator – 1 osoba, opiekunka – 1 osoba. Łącznie jest to 98 osób.

W tym 22 pracowników posiada wykształcenie wyższe, 19 osób wykształcenie średnie, 10 osób wykształcenie zawodowe oraz 1 osoba wykształcenie podstawowe. U osób świadczących usługi na podstawie umowy zlecenie wykształcenie nie jest znane (są to osoby wskazane przez podopiecznych, a wykształcenie nie jest elementem rekrutacji). Kadra nie uczestniczyła w szkoleniach z zakresu deinstytucjonalizacji.

2. **Środowiskowy Dom Samopomocy w Górze** – zatrudnionych jest 10 osób, w tym: kierownik – 1 osoba, pedagog/specjalista pracy socjalnej – 1 osoba, terapeuta zajęciowy – 3 osoby, terapeuta – 2 osoby, terapeuta usprawniania ruchowego – 1 osoba, kierowca – 1 osoba, księgowa/kadrowa – 1 osoba. Wszyscy pracownicy posiadają odpowiednie kwalifikacje zgodne z wykonywanym zawodem. Kadra nie uczestniczyła w szkoleniach z zakresu deinstytucjonalizacji.

3. **Dom Pogodnego Seniora w Górze** - na dzień 01.06.2026 roku w Domu Pogodnego Seniora w Górze zatrudnionych na podstawie umowy o pracę jest 11 pracowników, w tym: kierownik – 1 osoba, główna księgowa – 1 osoba, opiekunowie – 6 osób (w tym 5 opiekunów zapewnia całodobowe wsparcie na mieszkaniach wspomaganych 7 dni w tygodniu), fizjoterapeuta – 1 osoba, pracownicy obsługi – 2 osoby (konserwator, sprzątaczką). Dodatkowo na podstawie umowy zlecenie zatrudniony jest pracownik socjalny. Kadra Domu Pogodnego Seniora w Górze posiada kwalifikacje niezbędne do świadczenia usług wspierających osoby starsze i osoby wymagające wsparcia w środowisku lokalnym. Wśród pracowników znajdują się osoby posiadające wykształcenie i kwalifikacje m.in. w zakresie: opiekuna medycznego, terapeuty zajęciowego, fizjoterapii, opiekuna osób starszych, opiekuna w domu pomocy społecznej, organizacji pomocy społecznej. Dotychczas pracownicy nie uczestniczyli w dedykowanych szkoleniach z zakresu deinstytucjonalizacji.

II 7. Infrastruktura i zasoby finansowe.

1. **Dom Pogodnego Seniora w Górze** funkcjonuje od 15 października 2018 r. (wcześniej jako Ośrodek Dziennego Pobytu Osób Starszych i Mieszkań Chronionych w Górze).

W skład jednostki wchodzi: Ośrodek Dziennego Pobytu Osób Starszych w Górze – 30 miejsc dla osób starszych zamieszkujących teren Gminy Góra oraz Mieszkania Wspomagane – 2 mieszkania wspomagane przeznaczone łącznie dla 12 osób.

Stan techniczny infrastruktury - Dom Pogodnego Seniora w Górze mieści się w przedwojennym budynku, który w latach 2017–2018 przeszedł kompleksową przebudowę i modernizację. W wyniku przebudowy budynek został dostosowany do potrzeb osób starszych, niepełnosprawnych wymagających wsparcia, w tym osób z ograniczoną sprawnością ruchową. Stan techniczny infrastruktury ocenia się jako dobry, a obiekt spełnia funkcje dziennego ośrodka wsparcia oraz mieszkań wspomaganych.

Koszt funkcjonowania Domu Pogodnego Seniora w Górze w 2025r. wyniósł 1.369.452,09 zł.

Budżet na usługi instytucjonalne w roku 2025 stanowiła kwota 1.369.452,09 zł.

2. **Środowiskowy Dom Samopomocy w Górze** jest przeznaczony dla 35 osób psychicznie chorych i niepełnosprawnych intelektualnie.

Budynek powstał w 1998r. Stan techniczny infrastruktury ocenia się jako zadowalający (wymaga drobnych remontów i napraw).

Koszt funkcjonowania Środowiskowego Domu Samopomocy w Górze w 2025r. wyniósł 1.356.101zł.

Budżet na usługi instytucjonalne w 2025r. wynosił 1.356.101zł.

II 8. Zapotrzebowanie na usługi społeczne

Obecnie obserwuje się duże zainteresowanie usługami opiekuńczymi i programami realizowanymi przez Ośrodek Pomocy Społecznej tj. „Opieka 75+”, „Opieka Wytchnieniowa” „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”.

Dom Pogodnego Seniora w Górze posiada potencjał do dalszego rozwoju usług świadczonych w społeczności lokalnej, w szczególności poprzez: rozwój działań aktywizujących i integrujących seniorów ze społecznością lokalną, współpracę z organizacjami pozarządowymi oraz instytucjami pomocy społecznej.

Obecnie funkcjonujące dwa mieszkania wspomagane dla 12 osób stanowią dobrą bazę do dalszego wdrażania założeń deinstytucjonalizacji poprzez rozwój wsparcia realizowanego w warunkach zbliżonych do środowiska domowego.

III Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych

III 1. Cel główny

Stworzenie efektywnie działającego na poziomie lokalnym systemu realizacji usług społecznych z uwzględnieniem zasobów, potencjału oraz potrzeb mieszkańców gminy Góra.

III 2. Obszary deinstytucjonalizacji usług i cele działania

Tab. 4. Obszary deinstytucjonalizacji usług i cele działania na lata 2026-2031

Obszar I: SENIORZY					
Cel operacyjny: Rozwój usług zwiększających bezpieczeństwo i samodzielność seniorów w codziennym funkcjonowaniu					
Lp.	Działania	Czas realizacji	Podmioty odpowiedzialne	Źródła finansowania	Wskaźniki realizacji
1.	Realizacja usług sąsiedzkich - kontynuacja i rozwój	2026 - 2031	OPS Góra	Budżet gminy, środki publiczne krajowe	- liczba osób objętych usługą.
2.	Program „Opieka 75+” - kontynuacja i rozwój	2026 - 2031	OPS Góra	Środki publiczne krajowe	- liczba osób objętych usługą.
3.	Kontynuowanie i rozwijanie działalności Domu Pogodnego Seniora w Górze	2026 - 2031	OPS Góra	Budżet gminy, środki publiczne krajowe	- liczba osób objętych usługą, - liczba miejsc, - liczba mieszkań wspomaganych.
4.	Świadczenie pracy socjalnej - kontynuacja i rozwój	2026 - 2031	OPS Góra	Działania niefinansowe	- liczba osób starszych objętych usługą.
5.	Usługi opiekuńcze i rehabilitacyjne w miejscu zamieszkania	2026 - 2031	OPS Góra	Budżet gminy, środki publiczne krajowe	- liczba osób objętych usługą.

6.	Prowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnych adresowanych do seniorów, w tym nt. promocji aktywnego stylu życia i bezpieczeństwa	2026 - 2031	OPS Góra, UG, KPP, lokalne media, samorządy zawodowe, NGO	Budżet gminy, środki publiczne krajowe, środki zewnętrzne	- liczba zrealizowanych kampanii i wydarzeń w ich ramach (szkoleń, spotkań).
7.	Realizacja szkoleń dla rodzin i opiekunów osób starszych (m.in. nt. opieki, pielęgnacji, żywienia, komunikacji) oraz poradnictwa specjalistycznego.	2026 - 2031	OPS Góra, UG, NGO, inni realizatorzy	Budżet gminy, środki publiczne krajowe, środki zewnętrzne	- liczba zrealizowanych szkoleń, - liczba uczestników szkoleń, - liczba osób korzystających z poradnictwa.

OBSZAR II: OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Cel operacyjny: Rozwój usług zwiększających samodzielność i integrację osób z niepełnosprawnościami oraz wspierających ich rodziny i opiekunów w realizacji opieki.

Lp.	Działania	Czas realizacji	Podmioty odpowiedzialne	Źródła finansowania	Wskaźniki realizacji
1.	Zwiększenie dostępu i rozwój oferty usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych, usług asystenta i usług sąsiedzkich	2026 - 2031	OPS Góra	Budżet gminy, środki publiczne krajowe, środki zewnętrzne, wpłaty beneficjentów	- liczba osób objętych poszczególnymi rodzajami usług.
2.	Kontynuowanie i rozwijanie działalności Środowiskowego Domy Samopomocy	2026 - 2031	OPS Góra,	Budżet gminy, środki publiczne krajowe, środki zewnętrzne	- liczba osób objętych wsparciem ŚDS.
3.	Program „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” - kontynuacja i rozwój	2026 - 2031	OPS Góra	Środki publiczne krajowe	- liczba osób objętych usługą, - liczba asystentów.

4.	Prowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnych adresowanych do osób z niepełnosprawnością, w tym nt. bezpieczeństwa, integracji, aktywizacji zawodowej	2026 - 2031	OPS Góra, UG, KPP, lokalne media, samorządy zawodowe, NGO, PUP	Budżet gminy, środki publiczne krajowe, środki zewnętrzne	- liczba zrealizowanych kampanii i wydarzeń w ich ramach (szkoleń, spotkań).
5.	Realizacja szkoleń dla rodzin i opiekunów osób z niepełnosprawnością (m.in. nt. opieki, pielęgnacji, żywienia, komunikacji) oraz poradnictwa specjalistycznego.	2026 - 2031	OPS Góra, UG, NGO, inni realizatorzy	Budżet gminy, środki publiczne krajowe, środki zewnętrzne	- liczba zrealizowanych szkoleń, - liczba uczestników szkoleń, - liczba osób korzystających z poradnictwa.

OBSZAR III: RODZINY I DZIECI

Cel operacyjny: Rozwój usług zwiększających kompetencje wychowawcze rodzin oraz zapobiegających występowaniu kryzysów opiekuńczo-wychowawczych

Lp.	Działania	Czas realizacji	Podmioty odpowiedzialne	Źródła finansowania	Wskaźniki realizacji
1.	Program „Opieka wytchnieniowa” – kontynuacja i rozwój	2026 - 2031	OPS Góra	Budżet gminy, środki publiczne krajowe	- liczba osób objętych programem.
2.	Organizowanie grup wsparcia dla rodzin z dziećmi w celu integracji i aktywnego spędzania czasu	2026 - 2031	OPS Góra, NGO, Instytucje kultury, Inni realizatorzy	Budżet gminy, środki publiczne krajowe, środki spoza budżetu państwa	- liczba grup wsparcia.
3.	Organizowanie grup wsparcia dla osób dotkniętych kryzysem	2026 - 2031	OPS Góra, NGO	Budżet gminy, środki publiczne krajowe, Środki zewnętrzne	- liczba grup wsparcia.
4.	Realizowanie działań edukacyjno-informacyjnych podnoszących	2026 - 2031	OPS Góra	Budżet gminy, środki publiczne krajowe, środki spoza budżetu państwa	- liczba zrealizowanych szkoleń i innych działań,

	kompetencje rodzicielskie i wychowawcze				- liczba uczestników ww. działań.
5.	Rozwój usług wsparcia środowiskowego dla rodzin – prowadzenie pracy socjalnej, rozwój usług asystenta rodziny	2026 - 2031	OPS Góra	Działania niefinansowe	- Liczba rodzin korzystających z form wsparcia, - Liczba zatrudnionych asystentów rodziny.
6.	Rozwój sieci placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży zapewniających zajęcia socjoterapeutyczne, profilaktykę uzależnień oraz wsparcie w nauce i rozwijaniu zainteresowań	2026 - 2031	OPS Góra, placówki oświaty, NGO	Budżet gminy, środki publiczne krajowe, Środki zewnętrzne,	- liczba placówek wsparcia dziennego, - liczba dzieci korzystających z oferty placówek wsparcia dziennego.
7.	Realizowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej i wykluczeniu społecznemu rodzin.	2026 - 2031	OPS Góra, UG, NGO	Budżet gminy, środki publiczne krajowe, Środki zewnętrzne	- liczba zrealizowanych kampanii i innych wydarzeń.
Obszar IV: OSOBY W KRYZYSIE BEZDOMNOŚCI					
Cel operacyjny: Zwiększenie dostępu do usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności wspierających ich procesie reintegracji społecznej					
Lp	Działania	Czas realizacji	Podmioty odpowiedzialne	Źródła finansowania	Wskaźniki realizacji
1.	Prowadzenie pracy socjalnej i poradnictwa specjalistycznego dla osób w kryzysie bezdomności, w	2026 - 2031	OPS Góra, NGO	Budżet gminy, środki publiczne krajowe, Środki zewnętrzne	- liczba osób w kryzysie bezdomności objętych wsparciem, - liczba zrealizowanych planów

	tym poprzez realizację planów wychodzenia z bezdomności				wychodzenia z bezdomności.
2.	Zapewnienie miejsc dla osób w kryzysie bezdomności w ogrzewalniach, noclegowniach i schroniskach.	2026 - 2031	OPS Góra, UG, NGO	Budżet gminy, środki publiczne krajowe, Środki zewnętrzne	- liczba zapewnionych miejsc.
3.	Wzmacnianie lokalnego systemu współpracy pomiędzy jednostkami pomocy społecznej, NGO, służbą zdrowia, Policją i instytucjami rynku pracy	2026 - 2031	OPS Góra, NGO, Policja, służba zdrowia PUP	Budżet gminy, środki publiczne krajowe, Środki zewnętrzne	- liczba spotkań przedstawicieli podmiotów włączonych w pomoc osobom w kryzysie bezdomności.
Obszar V: OSOBY W KRYZYSIE ZDROWIA PSUCZICZNEGO					
Cel operacyjny: Rozwój usług zwiększających samodzielność i integrację osób w kryzysie zdrowia psychicznego					
Lp.	Działania	Czas realizacji	Podmioty odpowiedzialne	Źródła finansowania	Wskaźniki realizacji
1.	Poradnictwo specjalistyczne, w tym psychologiczne, psychiatryczne i in., również realizowane w formule online.	2026 - 2031	OPS Góra	Budżet gminy, środki publiczne krajowe, Środki zewnętrzne	- liczba osób objętych poradnictwem specjalistycznym.
2.	Usługi społeczne dla osób w kryzysie psychicznym realizowane w miejscu zamieszkania, w tym m.in. specjalistyczne usługi opiekuńcze, usługi sąsiedzkie i	2026 - 2031	OPS Góra	Budżet gminy, środki publiczne krajowe, Środki zewnętrzne	- liczba osób objętych poszczególnymi usługami.

	usługi asystenckie.				
3.	Zapewnienie poradnictwa specjalistycznego (w tym psychologicznego, prawnego, rodzinnego) w celu wsparcia rodzin i opiekunów w prawidłowym podejściu do osób w kryzysie zdrowia psychicznego	2026 - 2031	OPS Góra	Budżet gminy, środki publiczne krajowe, Środki zewnętrzne	- liczba osób objętych poradnictwem.

Opracowanie własne

III 3. Realizacja Planu

Prowadzenie procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych na terenie gminy Góra to zadanie strategiczne, wielowątkowe i długofalowe.

Za wdrożenie przyjętych w Planie celów odpowiadają władze Gminy Góra, w tym Burmistrz jako organ wykonawczy oraz Urząd Miasta i Gminy wraz ze wszystkimi swoimi jednostkami organizacyjnymi.

W procesie realizacji Planu zasadnicza jest rola i znaczenie mieszkańców gminy, którzy pozostają przy tym głównym adresatem planowanych działań.

Efektywności realizacji przyjętych celów sprzyja współpraca w wymiarze międzyinstytucjonalnym oraz międzysektorowym, toteż rolę pomocniczą we wdrażaniu Planu powinny pełnić:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Górze,
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Górze,
- Dom Pogodnego Seniora w Górze,
- placówki służby zdrowia z terenu gminy,
- placówki oświaty z terenu gminy,
- instytucje kultury, sportu i rekreacji,
- Powiatowy Urząd Pracy w Górze,
- przedstawiciele sektora podmiotów ekonomii społecznej.

Naczelną rolę we wdrożeniu założeń Planu pełni koordynator Planu - jednostka bezpośrednio nadzorująca realizację przyjętych zadań. Koordynator zajmuje się w szczególności bieżącą analizą stanu realizacji zadań oraz obserwuje zmiany czynników wewnętrznych i zewnętrznych, oddziałujących na wykonywanie poszczególnych zadań.

III 4. Monitoring i ewaluacja

III 4.1. Monitoring

Monitorowanie wdrażania działań, o których mowa w niniejszym Planie będzie prowadzone tak, aby zapewnić w możliwie najbardziej efektywny i systematyczny sposób uzyskiwanie informacji o poziomie realizacji zaplanowanych działań. Monitoring polega na dokonywaniu systematycznego przeglądu działań przyjętych w Planie

W celu prowadzenia monitoringu gmina Góra może ustanowić koordynatora lub zespół monitorujący. W oparciu o uzyskane wyniki monitoringu, zostaną przedstawione rekomendacje w zakresie konieczności dokonywania modyfikacji Planu. Zakres monitoringu Planu wyznaczają cele strategiczne oraz wskaźniki podane w tabeli nr 4.

III 4.2. Ewaluacja

Celem ewaluacji jest oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów i rezultatów. Do przeprowadzenia ewaluacji niezbędne są takie informacje, jak: dane statystyczne, raporty z monitoringu, raporty z kontroli, dane z badań społecznych.

III 5. Źródła finansowania

Efektywna realizacja Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych dla Gminy Góra na lata 2026-2031 oznacza konieczność zapewnienia przez gminę stabilnych źródeł jego finansowania. Wdrażanie i realizacja Planu zostaną sfinansowane ze środków własnych gminy, jak również ze środków pozyskanych ze źródeł zewnętrznych: krajowych i zagranicznych.

Uzupełnieniem tych źródeł finansowania Planu mogą być środki uzyskane we współpracy z organizacjami pozarządowymi i przeznaczone na zlecenie oraz powierzenie realizacji części usług społecznych w trybie otwartych konkursów ofert

Spis wykresów

Wykres 1. Płeć dorosłych mieszkańców	6
Wykres 2. Wiek mieszkańców	7
Wykres 3. Wykształcenie mieszkańców	7
Wykres 4. Aktywność zawodowa mieszkańców	8
Wykres 5. Istotne problemy w środowisku lokalnym	9
Wykres 6. Grupy mieszkańców wymagających pilnej opieki – średnia zajmowanego miejsca w skali od 1 do 10, gdzie 1 oznacza "najpilniejsza" a 10 - "najmniej pilna"	14
Wykres 7. Grupy mieszkańców wymagających pilnej opieki – procentowe wartości średniej w skali od 1 do 10, gdzie 1 oznacza " najpilniejsza " (100%) a 10 - " najmniej pilna" (0%)	15
Wykres 8. Korzystanie przez mieszkańców z pomocy społecznej.....	10
Wykres 9. Wiedza mieszkańców na temat usług społecznych	10
Wykres 10. Źródła wiedzy mieszkańców na temat usług społecznych w gminie	11
Wykres 11. Rozumienie pojęcia deinstytucjonalizacji przez mieszkańców	16
Wykres 12. Opinia mieszkańców na temat deinstytucjonalizacji	16
Wykres 13. Najlepsza wg mieszkańców forma pomocy osobom potrzebującym	17
Wykres 14. Wiedza mieszkańców na temat realizacji różnorodnych usług społecznych w gminie	13
Wykres 15. Najpilniejsze formy wsparcia dla rodzin i dzieci w gminie	18
Wykres 16. Najlepsze formy rozpowszechniania wiedzy na temat usług społecznych w społeczności lokalnej.....	12
Wykres 17. Identyfikacja pomocy potrzebnej dla osób w kryzysie psychicznym	19
Wykres 18. Identyfikacja pomocy potrzebnej dla osób w kryzysie bezdomności	20